

dalka

Bolesław Prus

TKO HISTORYCZNE WYDARZENIA

- historia i legenda napoleońska
 - wojna ludów 1848 r.
 - powstanie styczniowe i zespawie na Syberie
 - powstanie listopadowe
 - wojna rosyjsko-turecka 1878-79 r.
- ~ ojciec RZECZNIEGO I RZECKI
~ RZECKI I REWOLUCJA NA WĘGRZECH
~ WOKULSKI, SZUMAN, SZLANGBAUM
~ mogiła dla STRYJA WOKULSKIEGO

sztafeta pokoleń

1790 - 1800

[ojciec Rzeckiego, stary Mincel, Raczek i Domarński

1810 - 1820

[stryj Wokulskiego, przelowa Zastawski, Tomasz Łęcki, stary Szlangbaum, baron Dalski, pani Muszewiczowa, księża

1820 - 1830

[bracia Mincelowie, Rzecki, August Katz, Wierski

1830 - 1840

[Wokulski, Henryk Szlangbaum, doktor Szuman, Krzeszowski, Małgorzata Mincelowa / Wokulska

1840 - 1850

[Łęcki, Starski, Ochocci, Stawski, Wąsowski, Mraczewski, Manuszewicz

1855 - 1860

[studenci z kamienicy, Węgiełek, Menauka, Felicya, Ewelina

POLITYKA

- Wokulski - apolityczny, duch pozytywistyczny
- Rzecki - pasjonat, bonapartyzm
- starze pokolenie romantyków
- socjaliści
- konserwatyści
- antysemityzm m.in. listy + widoczny w losach Szlangbauma

TYTUŁ:

- a) wystawy ślepe; Reclii należąca kallei
symb. oxiouele jako bezwolna monienka, ale społeczne, sens istnieć???
- TOPOS beatrum mundi
- b) proces o kallei (Uxerowski - Stawski)
- c) Izabella jako kallei → zimna, pozbawiona uczuć

Społeczeństwo

ARYSTOKRACJA

- gardzą innymi warstwami
- próżni, zapatrzeni w siebie
- bierni
- hermetyczne środowisko
- kosmopolici, zabawy a nie praca!

- Łęccy
- Kmiećnowscy
- Kasińscy
- Ochocli
- Dalski
- Kłobaz

NIESZCZĄSTWO

POLACY

- brali chęć do pracy
- koprowanie arystokratów
- brali wyprawy idee

- Węgrów, Stawski

NIEMCY

- pracowici
- zradni
- wytrwali
- oszczędni

- Dunclowice, Hopper

ŻYDZI

- zamożni, ale tego nie okazują
- oszczędni
- przedsiębiorcy, czasem podstęp
- przejmują bankrutujące "charze"

- Szlangbaumowie, Szuman

SZLACHTA

- po uwłaszczeniu chłopów tworzą mafaztki
- uboższą, popadają w długi

- oficer Wokulskiego

INTELIGENCJA

- + Wynalazcy
- + studenci

→ Ochocli, Geist, Nohulski mory o
(metal leżący od wody, sio własności metali)
(elektryczna lampa, mory o mory (leżącej))

BIEDOTA

- niedzi
- szlachta i uprobni
- pracują i uczeni, woleć się od choroby, pomoc
- Pouille!

- Wysocli
- Węgrze
- Hordalek

Obraz miast

PARYZ

- podobny do obrymiego pdmiska
— u — do obrymiej gęstwy
- przedzielony Sekwaną
- Lasek Vincennes, Lasek Butowski, Plac Bastylli, Pole Elizejskie, Tuileries, Louvre, Ratusz, Notre Dame
- zachwył architektura i tempem życia
- porządek w układzie ulic
- duże możliwości nowofu
- higiena
- słabi gina, twórcy budują cywilizację

- brak planu
- niewykorzystanie potencjału

WARSZAWA

- brak obrotów związanych z przeszłością
- wiele przypominające ryzotolu
- OBRAZ POWIŚLA
 - L brudne szychy, biedne miobrowie
 - L niechobecna bieda
 - L robotnicy czekający na prace
 - L miserne dzieci i kobiety
 - L smud
 - L „rozchosni maly” rzucający kamieniami w żydów
 - L cuchnące smieci zamieszyszczające wodę
- symb. rozkładu, śmierci, zła, nędzy i występku

KAMIENICA

3 piętro → STUDENCI → Malicki, Patkiewicz i jeden nieprzedstawiony

- nie piąca ozynszu, batagan, hołasy, chodzą rozbrajani, rozumieli
- skonfliktowani z sąsiadem
- puszczają śledzie na Kresnowską, strzelają grochem do Maneszcwicze

→ przegrali proces z baronową i musieli się wyprowadzić, Kresnowski ponownie im wyjechał

2 piętro → Kresnowska

OBRAZ MATKI: obsesyfne, tęsknota i żal nie pogodzą się; uerpi

- wrogo nastawiona do innych
- podprewa Helene S. o romans z baronem (płone amoniny z zazdrości)
- zabudowała Stawską → nadgodziny, nie zapłać, oskarzenie o bradzież belki po dziechu

1 piętro → Kresnowski

- w SEPARACJI, ona nie chce rozvodu ; prowadzi ze sobą „wofne”
- chce by mu się podporządkowała

parter → Stawsko

- mieszka z córką Helenią i mistrzynią (matką); może mieć
- pracowitość, szlachetność
- odczuwa o wadach domu, mimo to upiera się dla baronowej
- ofiarość! (samodzielność)

OBRAZ MATKI: miłość, troska; samotnie wychowuje
wzry poborności, naczynia i szacunku

obraz Kasiawki

- posiadłość przelotowa Kasiawskiej
 - Spokój, szlachetność, bezpretensyjność i beztrudność
 - ład, harmonia
- właścicielka dba o gości; wizerunek i gościnności

↳ dworek, można porównać do Sepulchra

- usytuowany w okolicy / pałacu
- na wzgórzu
- piętrowy, 2 skrzydła
- ze dworem: para pięciu drzew (stare)
przed: igła, alba, posaga
- zabudowanie gospodarskie; sadzawka
- fontanny, białe kolumny
- obszerne podłogi

— obyczaje; przejazdki konne, spacer po parku i
wspólne posiłki

↳ sym. lata świetności, tradycje polskie

PREZESOWA ZASKAWSKA

- pozytywna na tle innych arystokratów!
- niespełniona, choć odważniejsza ♥ do syna wrońskiego
- realizuje hasła pozytywizmu: (reformy, odwołanie dla dzieci chłopstwa,
prywatni dla sterców)
- interesuje się pracą chłopów
- stanowi występują grupę społeczną
- **KRYTYCZNIE PATRZY NA WŁASNE** do...

WALOŻENA EPOKA

przykłady:

- praca u podstaw
- praca organiczna
- ptyliteryzm
- emancypacja kobiet
- asymilacja Żydów
- organicyzm i ewolucjonizm
- scientyzm i agnostycyzm

- pomoc Marianów, Wysockim, Węgrów
- " -" działaniu Łaskowskiej
- pomoc (...) oraz Skumou leżący za dom
- samodzielność i pracowitość Stewskiej
- ⊕- bo dalej imi niż reszta narodu
- współpraca, pomoc (...), subtelni?
- Ochocci, Geist, Skumou, również Nokulski

3 IDEALIŚCI

STANISŁAW WOKULSKI

"idealista pracujący"

- konflikt romantyzmu z pozytywizmem
- patriotyczna przeszłość oraz nowe idee pracy społeczeństwa i samodoskonalenie
- + ucieczka do Izabeli
- (z młodości → chciał być wynalazcą, nauką, marzeniem perpetuum mobile)

IGNACY RZECKI

idealista polityczny (bonapartyzm)

- przeprowadzenieładu w Europie, wyzwolenie spod tyranii
- monarchista
- zwolennik sprawiedliwości społecznej

JULIAN OCHOCKI

- idealista nauki
- wiara w postęp, naukę i rozwój techniczny
- wiara w cywilizację
- (wilna uniw. wiedeńska, monarchem, nauką, bożycem i sławą)

+ wynalazca

metal lepszy od WODY

• marzeniem lepszy od powietrza

GEIST → genialny uczonek z Pomyza, niezrozumiany przez otoczenie, podąża zycie duchowości i ideałom domu podporządkowanemu nauce, skromne warunki, inwentarz, kieszonki...

WOKULSKI

→ młodość:

- praca u Klopfera
 - skupienie na nauce i rozwoju
- udział w powstaniu
 - patriotyzm
 - na resztę pogięła wiedza
- krucha studium, praca u Młucha
 - skupienie na życiu (ślub też)

→ SPOTKANIE ŁĘCZNEJ → w teatrze „Młabek”

- dostawy dla wojska rosyjskich
 - pomoga zaborcy
- działalność filantropijną
- wykupienie kamienicy
 - chce je zdobyć pieniądze!
 - manipulacja
 - ona chce się oszczędzić
- prokurator Stawskiej → modli się w kościele
 - jest dla niego „młabek” od morza do „kabele”
- Rossi
 - brali honoru
 - uległy kobiecie
 - wszystko by zdobyć jej przytulność
- Paryż; Geist
 - potępił ludność
 - chce mieć od myśli o kabele; jeden list i wraca do kobiety
- Koryzyny
 - jako prezent daje medal od Geista
 - = podniósł namiętność kobiety
- państwo Kabele i Stawskiej
 - uświadomiła sobie fatalne rozwiązanie
- próba Samobójstwa
 - nie umie znaleźć upokorzenia
 - strach przed przyszłością
- zmierzanie (niechęć otwarcie) → **NIJEDNOZNAKOWY**
PATRZY PRZEZ PRYZMAT STATUSU SPOŁECZ. NA SIEBIE

✳ młodość, przyjaźń, szacunek można otrzymać za pieniądze i rzeczy materialne, status

✳ poczucie innej wartości, dążenie do akceptacji

pozytywiści

oży

- wola w postęp społeczny
- (filantrop)
- jedność < naród
- metodyczny
- działanie, aktywność
- przedsiębiorczość
- nauka i technika
- ewolucja → Społeczeństwo

romantyk

?

- uchi. na awanturę Mickiewicza
- strofy cyn. narodowy (powstanie)
- samotnik
- idealizuje miłość i kobietę
- wbrew wrażliwym wartościom
- próba samobójstwa
- życie staraniem o kobietę
- niestabilność uczuć
- indywidualista
- autorefleksyjny

ŁĘCKA

determinizm społeczny

- bezbrakie życie (WYNIKAJĄCE z wychowania i ARYSTOKRACJI!)
- cechy charakt. dla tej grupy społecznej NEGATYWNE
- wysokie mniemanie o sobie
- patrzy na SW. przez pryzmat jego niefaktu, materialista
- sprytne, ulinywe romanse
- mieszka się ze ideami; duma i próżność
- zimno i cyniczne
- bo trzymają pod kłosem
- idealistka (cała na leniwa)
- she rebeli → wypływa z miu w karty, on: osacza, czerwone ręce
↳ GOI SIĘ OO!
- jej męś po małżeństwie staje się prostakiem

femme fatale

- ↳ manipuluje
- chce być zdobywana
- skądś ma władzę
- ludzie potrzebni do zaspokajania pragnień

adonys

Marciela
Baron Zaleski

IZA

romans

Karolina
Sterska

(rozмова w pociągu po auc)

RZECKI

PIES IR

- życie podporządkowane pracy
(radość z siebie od dochodów sklepu)

- ubiór -> elegant z poprzedniej epoki

- miły!

- wiecieś, strach przed zmianami

- trudno wyprzedzić z cenną

-> dom rodzinny: dyscyplina ale poczucie bezpieczeństwa

(mieć wspomnienia)
radość

ciotka = poborność

opawec = patriotyzm i bonapartyzm

-> wiosna ludów -> walka na Węgrzech

- przyjaźń z Wokulskim:

• oddany, brutalnie fak syna

• broni przed oskarżeniami

• nie rozumie wyborów, ale usprawnia

- stosunek do kobiet

• kocha fałszywą, typową dla arystokracji

• idlesiem Stewelsa (zadowolony ale gotów by to Wokulski z nim być)

↳ mieszkaniec ↳ ETOS PRACY

• stremmy policy przy sklepie

• miły i monotonia

• praca nawet po zamknięciu

• zamieszkanie => bezsenność

• pracowitość

• porządek

• miłość subtelna nie rozumieją oddanie, podjętą ofertę o kredyt
(on bawił się lalkami na wystawie)

PAMIĘTNIK

dla bohatera

- lęk na samotność
- zamiast przyfacieła
- autorefleksja
- podwójnie sentymentalna
- zabija nudę
- rekwizyt, buduje światopogląd

dla powieści

- uścis o bohaterze
- dodatkowa interpretacja
- linia perspektywa patnie na Stefana Wolńskiego
↳ POLIFONIA (wielogłosowość)
- perspektywa sprzed czasu powieści
- wzbogaca o cyklic. historyczne

realizm literacki w „Lalce”

- mimetyzm (odtwor. rzeczywistości)
- program epoki
- konwencja estetyzująca
- filozofia werystyczna (bez fantastyki, szarej rzeczywistości, wszystkiemu - śmiechu)
- dyskretnie utrwalenie wartości (pisarz = lekarz społeczeństwa)
- iluzja rzeczywistości
 - ↳ 3 os. narrator, uszczegółowione
 - ↳ dialogi zbliż. do mowy potocznej
 - ↳ INDYWIDUALIZACJA języka
 - ↳ mowa potoczna, żartowa
 - ↳ zróżnicowane teraźniejszości wydarzeń
- ↳ świat reprezentacyjny dla rzeczywistości, ale zindywidualizowane i pogłębione psychologiczne sylwetki + typowość (reprezentanci grup społecznych)

Schematy fabularne

- konfrontacja stadołisk
- walka w obronie wartości
- epizod miłosny
- stracone życie
- epizody z przeszłości
obst. doświadczenia (np. dzieciństwo)

- powieść psychologiczna
- powieść społeczna
- elem. pastiszu / satyr / groteski
- elem. humoryst. /
- powieść historyczna